

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 26, 2017

Nummer 26, 2017

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:3139](#) 15-12-2017

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:3095](#) 08-12-2017

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:3080](#) 08-12-2017

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2017:4807](#) 09-11-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:7264](#) 22-08-2017

Rechtbank

[Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2017:9120](#) 09-12-2017

[Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2017:6446](#) 06-12-2017

[Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2017:8588](#) 25-10-2017

RECHTSPRAAK

BOF niet van toepassing op fictief erfrechtelijke verkrijging van artikel 13a SW 1956.

Broers A en B houden ieder 50% van de aandelen in een bv waarin zij een onderneming drijven. Door het overlijden van A valt een pensioenvoorziening vrij en daardoor neemt de waarde van de aandelen van B toe. B is geen erfgenaam van A.

De waardestijging van de aandelen van B is belast met erfbelasting door de fictie van artikel 13a SW 1956. B doet ter zake beroep op de bedrijfsopvolgingsfaciliteit in de Successiewet 1956 (BOF). Tevergeefs, aldus de rechtbank in eerste instantie (ECLI:NL:RBGEL:2016:3064). Het hof bevestigde dit vonnis (ECLI:NL:GHARL:2017:4090). De Hoge Raad verwerpt het cassatieberoep hiertegen zonder nadere motivering (art. 81 Wet RO).

Het hof redeneerde als volgt.

De bezitseis (van een jaar) bij A is niet vervuld (art. 35b SW 1956, art. 35c SW 1956, art. 35d SW 1956). Het gaat hier niet om aandelen van A, maar om aandelen van B zelf. De verkrijgingsfictie van artikel 13a SW 1956 impliceert niet ook de fictie dat A de aandelen bezat (bezitsfictie), zoals de BOF vereist.

De waardestijging van de aandelen van B door het vrijvallen van de pensioenvoorziening is evenmin een verkrijging van ondernemingsvermogen door B. Anders zou artikel 13a SW 1956 overbodig zijn.

B's beroep op het Besluit van 17 januari 2013, nr. BLKB2012/1221M (opvolger van het Besluit van 4 april 2011, nr. BLKB2011/68M) faalt ook. Hieruit volgt weliswaar dat toepassing van de BOF mogelijk is op sommige fictief erfrechtelijke verkrijgingen, maar niet op die van artikel 13a SW 1956.

B betoogt dat toepassing van artikel 13a SW 1956 in strijd is met het gelijkheidsbeginsel. De fictie is wel van toepassing in geval van een pensioenvoorziening in een bv, maar niet in geval van een lijfrenteverplichting in een vof. Deze situaties zijn feitelijk en juridisch verschillend en het gelijkheidsbeginsel is niet geschonden.

De inspecteur heeft bij toepassing van artikel 13a SW 1956 in voldoende mate rekening gehouden met latente vennootschapsbelasting vanwege compensabele verliezen.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-12-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:3139

Zaaknummer: 17/02814

Rechters: R.J. Koopman, Th. Groeneveld en A.F.M.Q. Breukers-van Dooren

Wetsartikelen: 13a SW 1956, 35b SW 1956, 35c SW 1956 en 35d SW 1956

RECHTSPRAAK

Dochter is mantelzorger van vader. Gehuwde staat van dochter staat aan partnervrijstelling in nalatenschap vader in de weg. Geen verboden discriminatie volgens Hoge Raad.

Dochter erft in 2011 als enig erfgenaam van haar vader. Vader woonde op hetzelfde adres als zijn dochter en haar echtgenoot en kinderen. Dochter ontving een mantelzorgcompliment (art. 19a Wet maatschappelijke ondersteuning).

Dochter beroept zich voor de erfbelasting op de mantelzorgvrijstelling (art. 32 lid 1 ten vierde, onder a, SW 1956 jo. art. 1a lid 4 SW 1956 (2011)). Volgens de inspecteur voldoet dochter, omdat zij is gehuwd, in relatie tot haar vader niet aan het vereiste partnerschap (art. 5a AWR, art. 1a SW 1956). Volgens de rechtbank (ECLI:NL:RBZWB:2015:4443) was sprake van ongerechtvaardigde discriminatie (art. 14 EVRM). Zou dochter ongehuwd zijn geweest, dan zou haar de mantelzorgvrijstelling wel zijn verleend. Het hof vernietigde de uitspraak van de rechtbank (ECLI:NL:GHSHE:2017:347). De Hoge Raad verklaart het cassatieberoep nu ongegrond.

Het stond de wetgever vrij het wettelijk systeem in te richten op basis van het uitgangspunt dat een belastingplichtige op enig moment slechts één partner kan hebben. De wetgever heeft hiermee niet gehandeld in strijd met het discriminatieverbod. Het stond de wetgever evenzeer vrij dit uitgangspunt te handhaven bij de afbakening van de uitbreiding van het partnerbegrip voor mantelzorgers. Tot een verboden discriminatie leidt dit niet, omdat de gehuwde die een eerstegraads familielid in huis neemt om mantelzorg te verlenen, recht houdt op toepassing van de partnervrijstelling, zij het niet voor de nalatenschap van dat familielid, maar voor die van zijn echtgenoot.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-12-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:3080

Zaaknummer: 17/01194

Rechters: M.W.C. Feteris, R.J. Koopman, M.A. Fierstra, Th. Groeneveld en J. Wortel

Wetsartikelen: 14 EVRM, 19a Wmo, 1a SW 1956, 32 SW 1956 en 5a AWR

RECHTSPRAAK

Koopoptie bedrijfspand en erfbelasting.

Tot de nalatenschap behoort een verhuurd bedrijfspand. Door een koopoptie van erflaatsters kan de huurder het pand voor 70.000 euro overnemen. De WOZ-waarde bij overlijden is 492.000 euro. De huurder roept de koopoptie te laat in – hiervoor stond drie maanden – maar komt uiteindelijk met de erfgenamen overeen dat de huurder het pand voor 300.000 euro koopt. Op de dag van de levering verkoopt de huurder het pand door voor 750.000 euro.

Voor welke waarde telt het pand mee voor de erfbelasting? Voor 300.000 euro, zei het hof (ECLI:NL:GHDHA:2017:959). De Hoge Raad verwerpt het cassatieberoep hiertegen zonder nadere motivering (art. 81 Wet RO).

Het hof redeneerde als volgt.

De koopoptie houdt voor de erfgenamen weliswaar een verplichting in, maar wel onder opschortende voorwaarde dat de huurder zijn wilsrecht/optierecht uitoefent (hetgeen de huurder dus te laat heeft gedaan).

Als uitgangspunt moet worden uitgegaan van de waarde in het economische verkeer (art. 21 SW 1956). De uit de koopoptie voortvloeiende verplichting komt bij de bepaling van de waarde op de sterfdatum niet in aanmerking, omdat het in werking treden van de verplichting afhangt van en is opgeschort totdat de huurder zijn koopoptie uitoefent. Volgens het hof is 300.000 euro de waarde in het economische verkeer bij overlijden.

Voor vermindering op de voet van artikel 53 lid 1 SW 1956 is geen aanleiding. De aanslag op basis van 300.000 euro is eerder te laag dan te hoog vastgesteld, gelet op de doorverkoop voor 750.000 euro.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-12-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:3095

Zaaknummer: 17/02089

Rechters: M.A. Fierstra, J. Wortel en A.F.M.Q. Beukers-van Dooren

Wetsartikelen: 21 SW 1956 en 53 SW 1956

RECHTSPRAAK

***Erfgenaam lijdt letselschade door erflater.
Aansprakelijkheidsprocedure tegen mede-erfgenamen.***

Bij werkzaamheden op het dak van haar bejaarde vader valt dochter X door het dak. Na vaders overlijden verzoekt X om een verklaring voor recht dat haar mede-erfgenamen aansprakelijk zijn voor de letselschade van X.

De rechtbank stelt vast dat vader als bezitter van de opstal aansprakelijk was voor deze schade, maar dat door eigen schuld een deel voor rekening van X zelf blijft.

Het is de rechtbank niet duidelijk of X haar mede-erfgenamen ook buiten de boedel om, met hun eigen vermogen, aansprakelijk stelt. Het is de rechtbank ook niet bekend of de andere erfgenamen zuiver of beneficiair hebben aanvaard en of de nalatenschap toereikend is. De rechtbank begrijpt de vordering van X aldus dat zij enkel de aansprakelijkheid van vader en daarmee haar vordering op de boedel wil laten vaststellen, in verband met een door X verwachte uitkering aan de nalatenschap van vaders aansprakelijkheidsverzekeraar.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 06-12-2017

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2017:6446

Zaaknummer: C/01/321370 / EX RK 17-78

Rechters: O.F.M. van Dam

Wetsartikelen: 4:7 BW en 4:182 BW

RECHTSPRAAK

Verkoop tegen lage prijs en legitieme.

Erflater is in 2010 gescheiden van X en in 2012 overleden. Erflater bezat als dga fotowinkels. Voor zijn overlijden, na echtscheiding, heeft hij 50% van zijn aandelen verkocht aan X voor 1 miljoen euro, terwijl zijn accountant in het kader van deze overdracht de aandelen op een veel hoger bedrag had gewaardeerd (ten minste 7 miljoen euro).

Erflaters kinderen stellen dat sprake is van een gift, waarop zij als legitimarissen inkorten (art. 4:89 BW, art. 4:90 BW).

Volgens de rechtbank is, gelet op de waardering, inderdaad sprake van een gift (art. 7:186 lid 2 BW). Het tegenargument van X dat erflater een lage prijs bedong zodat X de onderneming kon voortzetten en dat erflater de aandelen niet wilde laten vererven naar de kinderen, is niet steekhoudend. Voorts, X was mantelzorger van erflater, maar dat betekent niet dat erflater een dringend morele verplichting had om zo'n lage prijs te bedingen van X (art. 4:69 lid 1 onder a BW). De redelijkheid en billijkheid van artikel 3:166 lid 3 BW hebben hier ook geen functie, omdat geen sprake is van een verdeling.

Voor de omvang van de gift ziet de rechtbank reden om de waardering door de accountant tot uitgangspunt te nemen. Omdat X slechts 50% van de aandelen kreeg en daarmee geen (overwegende) zeggenschap, gaat de rechtbank binnen de bandbreedte van de accountant aan de lage kant zitten.

De schenkbelasting die X mogelijk verschuldigd is (art. 36 SW 1956), is geen schuld van de nalatenschap (art. 4:7 BW) die in mindering komt op de legitimaire massa (art. 4:65 BW). Anders dan de inkomstenbelasting die erflater als vervreemder van de aandelen verschuldigd is geworden (art. 4:7 lid 1 onder a BW).

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 25-10-2017

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2017:8588

Zaaknummer: C/13/609057 / HA ZA 16-546 (tvs)

Rechters: R.A. Dudok van Heel

Wetsartikelen: 3:166 BW, 4:7 BW, 4:65 BW, 4:69 BW, 4:89 BW, 4:90 BW, 7:186 BW en 36 SW 1956

RECHTSPRAAK

***Procesrecht. Geen hoger beroep tegen afwijzing schorsing executeur.
Niet-ontvankelijkheid.***

Erflater heeft erfgenaam X tot executeur en bewindvoerder benoemd. Een andere erfgenaam heeft de kantonrechter tevergeefs verzocht om X te ontslaan als executeur (en bewindvoerder) en hangende het onderzoek X als executeur te schorsen (art. 4:149 lid 2 BW).

Thans verzoekt de andere erfgenaam bij het hof om schorsing van X als executeur. Het hof verklaart de erfgenaam niet-ontvankelijk, omdat tegen de beschikking op grond van artikel 4:149 lid 2 BW geen andere voorziening open staat dan cassatie in het belang der wet (art. 676a Rv).

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 22-08-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:7264

Zaaknummer: 200.217.156/02

Rechters: J.H. Lieber, R. Prakke-Nieuwenhuizen en M.H.H.A. Moes

Wetsartikelen: 4:149 BW en 676a Rv

RECHTSPRAAK

Verschillen in (boedel)beschrijvingen nalatenschap. Aandeel in goederen verbeurd?

Erfgenaam X legt conservatoir beslag op goederen van de nalatenschap. Volgens X hebben de andere erfgenamen hun aandeel in deze goederen verbeurd, omdat zij deze goederen opzettelijk hebben verzwegen, verborgen gehouden of zoekgemaakt (art. 3:194 lid 2 BW). X baseert zich onder andere op verschillen tussen de boedelbeschrijving van de notaris en de beschrijving voor de veilingcatalogus. De andere erfgenamen verzoeken met succes om opheffing van het beslag.

Volgens de kortgedingrechter zijn de verschillen te verklaren en is geen sprake van de kwade trouw die vereist is voor het willens en wetens verzwijgen, verborgen houden of zoekmaken van goederen uit de nalatenschap. De rechter heft het beslag op.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 09-12-2017

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2017:9120

Zaaknummer: C/13/640113 / KG ZA 17-1318

Rechters: A.J. Beukenhorst

Wetsartikelen: 3:194 BW

RECHTSPRAAK

Artikel 1:94 BW wat betreft uitsluitingsclausule in strijd met EVRM?

M en V zijn in 1996 in de Nederlandse (algehele) gemeenschap van goederen gehuwd. Bij echtscheiding is in geschil of de door V van haar Russische moeder op grond van Russisch erfrecht in 2007 geërfde woning tot de huwelijksgemeenschap behoort.

Volgens V is dat niet het geval. Zij stelt dat artikel 1:94 BW een niet-gerechvaardigd onderscheid maakt tussen Nederlandse en Russische erflaters (in strijd met art. 14 EVMR jo. art. 1 P1 en art. 1 P12. Haar moeder wist niet van het vereiste van een uitsluitingsclausule en hoefde hierop ook niet bedacht te zijn, aangezien naar Russisch recht een erfenis niet mede toekomt aan de echtgenoot van een erfgenaam.

In een voorlopig oordeel (ECLI:NL:GHSHE:2016:5372) constateerde het hof dat Nederland met de algehele gemeenschap van goederen internationaal een uitzonderingspositie inneemt, Nederlandse erflaters doorgaans bekend zijn met de mogelijkheid van een uitsluitingsclausule in tegenstelling tot buitenlandse erflaters en de Nederlandse wetgever het intussen nodig vindt om het wettelijke huwelijksgoederenregime meer te laten aansluiten op de internationaal gangbare stelsels (vierde tranche huwelijksvermogensrecht). Formeel staat de uitsluitingsclausule Nederlandse en buitenlandse erflaters ter beschikking, maar feitelijk niet. Hierdoor worden buitenlandse erflaters bij de uitoefening van hun eigendomsrecht achtergesteld bij Nederlandse erflaters. Het doel van de uitsluitingsclausule – erflaters wil laten prevaleren – kan deze feitelijk ongelijke behandeling niet rechtvaardigen. Het hof gaf partijen in 2016 de gelegenheid om op dit voorlopig oordeel te reageren.

Partijen wijzen ieder op hun beurt op het arrest van de Hoge Raad van 17 februari 2017 (ECLI:NL:HR:2017:276). Volgens het hof volgt uit dit arrest niet – zoals V betoogt – dat alleen aan de redelijkheid en billijkheid mag worden getoetst en er geen ruimte is voor toetsing van artikel 1:94 BW aan het EVRM. De Hoge Raad heeft zich in 2017 evenmin – zoals M betoogt – uitgesproken over de (on)verenigbaarheid met het EVRM.

Het hof houdt vast aan zijn voorlopige oordeel uit 2016. Het Nederlandse recht (art. 1:94 BW) houdt er volgens het hof ten onrechte geen rekening mee dat de erfrechtelijke verkrijging (in

dit geval naar Russisch recht) al is geregeld.

Tegen de onderhavige beschikking stelt het hof vervolgens (ECLI:NL:GHSHE:2017:5806) op verzoek van de man tussentijds beroep in cassatie open.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 09-11-2017

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2017:4807

Zaaknummer: 200.163.637_01 200.163.638_01

Rechters: G. J Vossestein, M.J. van Laarhoven en H.J.M. van Arkel-van Gasselt

Wetsartikelen: 1:94 BW en 14 EVRM